

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Opstart geïntegreerd planningsproces gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Leidingstraat Zelzate - Kallo'

Samenvatting

Fluxys Belgium NV is de beheerder van het Belgische aardgastransportnetwerk en heeft als opdracht de bevoorrading van bedrijven en gezinnen te verzekeren. Ze beheert daartoe het netwerk van de hoofdtransportleidingen onder hogedruk, waarmee het distributienetwerk wordt bevoorraadt. De toekomstige energiebehoefte in België en de (huidige) configuratie van de aardgas- en elektriciteitsinfrastructuur van Fluxys en Elia maken het nodig om de hoofdaanvoer van aardgas naar de Haven van Antwerpen te versterken met een nieuwe aardgasleiding (diameter 600 mm, 80 bar) tussen de posten van Zelzate (zeehaven Gent) en Kallo (zeehaven Antwerpen), parallel aan de transportas Zomergem – Zelzate – Loenhout en de E34.

De leiding is nodig in functie van de uitbreiding van het gasnetwerk om de energietransitie te voltrekken en ons voor te bereiden op de evoluties die ons land op vlak van bevoorradingzekerheid zal doormaken. Daarnaast is aanvoercapaciteit nodig voor nieuwe industriële gasaansluitingen in de Antwerpse haven. De leiding zal toelaten om de bevoorradingzekerheid van de haven te versterken in afwachting van de omzetting naar hoogcalorische gasnetten en in het licht van de energietransitie met de instroom van koolstofneutraal groen gas en CO₂.

De nieuwe verbinding Zelzate-Kallo is voorzien op het grondgebied van de gemeenten Zelzate, Wachtebeke, Moerbeke, Stekene, Sint-Gillis-Waas en Beveren.

Na de goedkeuring van de startnota volgt een publieke raadpleging.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld Omgeving

Beleidsdoelstelling OD 3. Gebiedsontwikkeling met sterke gebiedscoalities.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Fluxys Belgium NV is de beheerder van het Belgische aardgastransportnetwerk en heeft als opdracht de bevoorrading van bedrijven en gezinnen te verzekeren. Ze beheert daartoe het netwerk van de hoofdtransportleidingen onder hogedruk, waarmee het distributienetwerk wordt bevoorrad. De toekomstige energiebehoefte in België en de (huidige) configuratie van de aardgas- en elektriciteitsinfrastructuur van Fluxys en Elia maken het nodig om de hoofdaanvoer van aardgas naar de Haven van Antwerpen te versterken met een nieuwe aardgasleiding (diameter 600 mm, 80 bar) tussen de posten van Zelzate (zeehaven Gent) en Kallo (zeehaven Antwerpen), parallel aan de transportas Zomergem – Zelzate - Loenhout. De nieuwe verbinding Zelzate-Kallo komt aan verschillende behoeften tegemoet:

- De leiding is nodig in functie van de uitbreiding van het gasnetwerk om de energietransitie te voltrekken en ons voor te bereiden op de evoluties die ons land op vlak van bevoorradingzekerheid zal doormaken: de uitfasering van de nucleaire productiecapaciteit, de groei van de elektriciteitsvraag in het licht van de toenemende elektrificering van het energiegebruik, en de nood aan flexibele productiecapaciteit als back-up voor de toenemende variabiliteit van de elektriciteitsproductie met wind en zon die in capaciteit verder zal toenemen.
- Aanvoercapaciteit om een antwoord te bieden voor een aantal industriële gasaansluitingen in de Antwerpse haven die een belangrijke cluster chemische industrie bevat. Op korte termijn zijn er belangrijke uitbreidingen gepland.
- De infrastructuur is de beste keuze vanuit het perspectief van een zo goed mogelijke diversificatie van de aanvoerroutes. Ze zal toelaten om de bevoorradingzekerheid van de haven te versterken in afwachting dat de laagcalorische gasnetten die de grootstad Antwerpen van Nederlands Groningengas voorzien zullen zijn omgezet naar hoogcalorische gasnetten.
- In het licht van de energietransitie is deze infrastructuur tevens compatibel met de instroom van koolstofneutraal groen gas. Wanneer de conversie naar H-gas een feit zal zijn en de belasting van de as Zelzate-Kallo het toelaat, wordt voorzien om deze leiding te integreren in een nieuw te ontwikkelen netwerk:
  - hetzij voor het transport van hernieuwbare gassoorten zoals biogas, synthetisch gas of groene waterstof of waterstofhoudend aardgas,
  - hetzij voor koolstof: CO₂ dat door de petrochemische industrie zal worden afgevangen, kan dan worden vervoerd om vervolgens in uitgeputte olie- en gasvelden bijvoorbeeld in de Noordzee te worden opgeslagen, mogelijk in afwachting om later terug te worden opgewerkt en zo te worden opgenomen in de circulaire economie.

Om die verschillende behoeften tijdig te kunnen invullen met het oog op de bevoorradingzekerheid van zowel aardgas als elektriciteit, zou de nieuwe aardgasleiding begin 2024 in gebruik moeten worden genomen.

In het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, wordt het vervoer via pijpleidingen gezien als de meest duurzame transportmodus die vanuit het ruimtelijk beleid wordt ondersteund.

In het regeerakkoord worden onder het hoofdstuk mobiliteit en openbare werken (p. 187), pijpleidingen omschreven als een volwaardige transportmodus die moeten worden ingezet om de modal shift mee te ondersteunen. De Vlaamse Regering reserveert ruimte voor leidingenzones die de aanleg van bijkomende pijpleidingen mogelijk maken.

In de beleidsnota Mobiliteit worden onder de derde strategische doelstelling (Naar een goed verknoopt logistiek netwerk en optimaal ontsloten internationale knooppunten) pijpleidingen (OD 3.3.) ingezet als een volwaardige transport modus om de modal shift te ondersteunen en de connectiviteit tussen de knooppunten te verbeteren. De Vlaamse Regering reserveert ruimte voor leidingenzones die de aanleg van bijkomende pijpleidingen mogelijk maken. Er wordt een visie uitgewerkt om deze modus sterker aan te haken aan het mobiliteitsbeleid. Pijpleidingen worden vanuit een grensoverschrijdend perspectief bekeken.

In de strategisch visie van het BRV wordt voorgesteld om het energiesysteem aan te passen aan de energietransitie. Het Vlaams ruimtelijk beleid lokaliseert de energie-infrastructuur die functioneert op bovenlokaal, Vlaams en internationaal niveau zoals grootschalige energie-productievoorzieningen en hoofdtransportleidingen voor onder andere elektriciteit, brandstoffen en gas. Voor het elektriciteitsnet en voor de pijpleidingen wordt in toekomst nog een belangrijke groei verwacht. Oorzaken daarvan zijn de groeiende vraag naar energie, het groter wordend aandeel kleine productie-installaties, de toenemende connectie met het buitenland en de groeiende vraag naar goedkoop transport, zonder de leefkwaliteit te schaden.

Er wordt uitgegaan van een energie-infrastructuurbundeling. Transportleidingen voor energie (elektriciteitsleidingen, gasleidingen, pijpleidingen en warmtenetten) worden zo veel mogelijk gebundeld met bestaande infrastructuur, rekening houdend met veiligheidsrisico's. In functie van de technische beperkingen worden ondergrondse leidingen zo veel mogelijk aangelegd in leidingstroken en gebundeld met lijninfrastructuur, rekening houdend met de maatschappelijke kost. Het transport van energie (zoals elektriciteit, warmte, energie-houdende gassen, vloeistoffen) vraagt om infrastructuur.

Onder 'Stedelijk-economische ruimte en energie in Europese samenhang' worden pijpleidingen omschrijven als te bundelen in continentale verbindingen met weg, spoor of water. Ruimtelijke concentratie draagt bij aan meer rationele en rendabele vormen van overslag en exploitatie van het multimodaal (zoals op vandaag zijnde weg, spoor, binnenvaart en pijpleidingen) logistiek netwerk.

Daarnaast zijn er verschillende studies met betrekking tot de toekomstige energiebehoefte, de toekomstige rol van aardgas alsook het gebruik van pijpleidingen.

Vlaams klimaatbeleidsplan 2021-2030

De Vlaamse Regering keurde op 9 december 2019 het Vlaams energie- en klimaatplan 2021-2030 definitief goed. Vlaanderen moet de komende jaren grote stappen vooruit zetten om het energiesysteem koolstofarm en duurzamer te maken. Dat is nodig om de Vlaamse klimaat- en energiedoelstellingen voor 2020 en daarna te realiseren.

Het afsluiten van het klimaatakkoord in Parijs en de richtlijnen uit het pakket schone energie voor alle Europeanen geven duidelijke richtlijnen aan voor een toekomstige energietransitie. De energie-efficiëntie moet fors verbeteren, het aandeel hernieuwbare energiebronnen in de energievoorziening moet sterk verhogen, onze energie-infrastructuur moet beter en flexibeler, zodat de energievoorziening te allen tijde gegarandeerd blijft. De energiefactuur moet betaalbaar blijven voor gezinnen. Om dit alles te bereiken, hebben we een slim energiesysteem nodig dat flexibel kan inspelen op het fluctuerend aanbod van hernieuwbare energie.

De klimaatdoelstellingen vereisen een transitie van de economie richting een groene en circulaire economie. Een groene economie betekent een economie waarbij we het huidig niveau van welvaart en welzijn verder kunnen opbouwen en tegelijk het natuurlijk kapitaal en een gezond klimaat in stand houden. Het perspectief op een groene economie gaat over slim in te zetten op de synergiën tussen economie en ecologie, zo streven we zowel economische als milieudoelstellingen na.

Voorliggend plan draagt bij aan een slim energiesysteem dat moet toelaten om flexibel in te spelen op het fluctuerend aanbod aan hernieuwbare energie.

Beleidsnota 2019-2024 – Mobiliteit en Openbare werken

In de beleidsnota Mobiliteit en Openbare werken zijn voor dit plan volgende relevante doelstellingen opgenomen:

- *Pijpleidingen als een volwaardige transportmodus*

Pijpleidingen moeten als een volwaardige transportmodus worden ingezet om de modal shift te ondersteunen en de connectiviteit tussen de knooppunten te verbeteren. We reserveren

ruimte voor leidingenzones die de aanleg van bijkomende pijpleidingen mogelijk maken. Er wordt een visie uitgewerkt om deze modus sterker aan te haken aan het mobiliteitsbeleid. Pijpleidingen worden vanuit een grensoverschrijdend perspectief bekeken.

- *De zee- en luchthavens als toegangspoorten tot Vlaanderen Zeehavens*

Het is de bedoeling om in het kader van de nieuwe havenstrategie nog structureler en nauwer samen te werken met en tussen de havenbesturen inzake de aanpak van nieuwe uitdagingen, dit als gevolg van ingrijpende transities (o.a. energie, klimaat, digitalisering, tewerkstelling, innovatie, mobiliteit) waar het Havendecreet niet meteen een geschikt kader voor biedt. De minister geeft de havens verder alle mogelijkheden om te groeien, zodat ze de verwachte internationale groei kunnen opvangen. Verder stimuleert de minister de samenwerking tussen de verschillende Vlaamse havens en vergroot de slagkracht van de havens van Antwerpen, North Sea Port, Oostende en Zeebrugge.

2. INHOUD

A. VERKENNEND OVERLEG: STARTNOTA

Fluxys Belgium NV heeft in het kader van haar opdracht inzake het garanderen van de bevoorradingszekerheid voor aardgas voorbereidend onderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek heeft geleid tot een projectvoorstel voor een aardgasverbinding tussen de posten van Zelzate en Kallo.

Fluxys heeft dit projectvoorstel voorgelegd aan het departement Omgeving met het oog op het bekomen van de nodige vergunningen. Voor de aanleg van een nieuwe aardgastransportleiding is een bestemmingswijziging noodzakelijk via de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP).

In overeenstemming met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen worden de hoofdtransportleidingen aangeduid in een GRUP. De nieuwe aardgasleiding tussen twee zeehavens wordt beschouwd als een hoofdtransportleiding. Vermits het voorziene tracé, in toepassing van het bundelingsprincipe, gelegen is parallel met de bestaande leiding tussen Zelzate, Antwerpen en Loenhout en met de E34, wordt voorzien om in het op te maken GRUP een leidingstraat aan te duiden.

De startnota is opgesteld door het planteam samengesteld uit medewerkers van het Departement Omgeving en MER-deskundigen van Tractebel, op basis van de informatie die door Fluxys werd aangeleverd. Fluxys maakt geen deel uit van het planteam. Het planteam zal, indien nodig, beroep doen op de technische kennis van Fluxys in een technisch overleg.

Het planteam zal de startnota (plandoelstelling, tracé-keuze, alternatieven) toelichten aan de betrokken gemeenten.

De startnota bevat naast ruimtelijke achtergrondinformatie en informatie over de aanpak van het milieuonderzoek, ook de plandoelstelling.

De startnota wordt nu ter goedkeuring voorgelegd aan de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering start daarmee formeel het planproces.

B. INHOUD VAN HET VOORSTEL: DOELSTELLING PLANPROCES

In de startnota wordt de plandoelstelling als volgt geformuleerd:

De aanleg van een leiding mogelijk maken die de hoofdaanvoer van aardgas naar Antwerpen versterkt, zodat:

- *de nodige capaciteit beschikbaar is om de energietransitie te voltrekken en ons voor te bereiden op de evoluties die ons land op vlak van bevoorradingszekerheid zal doormaken: de uitfasering van de nucleaire productiecapaciteit, de groei van de elektriciteitsvraag in het licht van de toenemende elektrificering van het energiegebruik, en de nood aan flexibele productiecapaciteit als back-up voor de toenemende variabiliteit van de elektriciteitsproductie met wind en zon die in capaciteit verder zal toenemen.*
- *De nodige aanvoercapaciteit voorzien wordt voor een aantal industriële gasaansluitingen in de haven en toekomstige uitbreidingen in de (petro-)chemische sector.*
- *De bevoorradingszekerheid van de haven versterkt wordt in afwachting dat de L-gasnetten die de grootstad Antwerpen van Nederlands Groningengas voorzien, zullen zijn omgezet naar H-gas.*
- *De infrastructuur compatibel is met de instroom van koolstofneutraal groen gas. Wanneer de conversie naar H-gas een feit zal zijn en de belasting van de as Zelzate-Kallo het toelaat, wordt voorzien om deze leiding te integreren in een nieuw te ontwikkelen netwerk:*
- *Hetzij voor het transport van hernieuwbare gassoorten zoals biogas, synthetisch gas, groene waterstof of waterstofhoudend aardgas,*
- *Hetzij voor CO2 dat door de petrochemische industrie zal worden afgevangen. Dat kan dan worden vervoerd om vervolgens in uitgeputte olie-en gasvelden in de Noordzee te worden opgeslagen.*

Naast het aanleggen van leidingen voor aardgas maakt de leidingstraat ook ondergrondse transportleidingen in functie van andere stoffen tussen de Zeehavens mogelijk.

De doelstelling wordt in een GRUP vertaald door het voorzien in een overdruk leidingstraat en een bestemming openbaar nut voor de bijhorende infrastructuur zoals (in geval van een aardgasleiding) gasstations, afsluiterknooppunten.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen directe budgettaire impact voor de Vlaamse overheid.

Overeenkomstig artikel 43 §3 3° en artikel 31 §1 2° van het Besluit van de Vlaamse Regering 'Vlaamse Codex Overheidsfinanciën' van 17 mei 2019 is het advies van de Inspectie van Financiën respectievelijk het akkoord van de Vlaamse minister van Begroting niet vereist.

B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen directe weerslag op het personeelskader en de personeelsbudgetten van de Vlaamse overheid.

C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de lokale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Een geïntegreerd planningsproces kent 5 fases. De resultaten van elk van deze 5 fases worden geconsolideerd in een nota. De startnota is dus de eerste van 5 nota's.

Over de startnota en over de plandoelstelling wordt, na de goedkeuring ervan door de Vlaamse Regering, het advies gevraagd aan Saro en Mina-raad, de betrokken gemeenten en provincie en de door de Vlaamse Regering bepaalde adviesinstanties. Er wordt over de startnota ook een consultatie van de ruime bevolking georganiseerd, in principe van midden augustus tot midden oktober 2020.

Op basis van de adviezen en de participatie zal daarna door het planteam een scopingnota, voorontwerp-RUP en ontwerp-milieubeoordeling worden uitgewerkt tegen de jaarwisseling. Daarna volgt een plenaire vergadering over het voorontwerp-GRUP en de milieubeoordeling.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar goedkeuring te hechten aan bovengenoemde startnota 'Leidingstraat Zelzate - Kallo'.
2. de Vlaamse minister, bevoegd voor de ruimtelijke ordening, te gelasten om de vereiste adviezen in te winnen over de bovengenoemde startnota en de bevolking van de betrokken gemeenten te informeren over de inhoud van de startnota en de bevolking te raadplegen.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving,
Omgeving, Energie en Toerisme

Zuhal DEMIR